

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมและขยายผลการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ใน 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเบื้องต้นและการศึกษาเชิงลึกเฉพาะ โรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบเรียนร่วมที่อยู่ในเกณฑ์ในด้าน การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการส่งเสริม และการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองในโรงเรียนเครือข่ายของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ที่รับเด็กเข้าเรียนร่วมทุกโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี 2541-2546 จำนวน 30 โรงเรียน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน
2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน
4. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 4 จำนวน 1 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างภาคสนามและเชิงลึก ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างภาคสนามและเชิงลึกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากโรงเรียนที่สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ส่งเข้าเรียนร่วมและไม่ส่งกลับตั้งแต่ปี 2541-2546 จำนวน 15 โรงเรียน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนหนองปิด
2. โรงเรียนน้ำบ่อหลวง
3. โรงเรียนเศรษฐศิลป์
4. โรงเรียนศาลา
5. โรงเรียนอนุศึกษา
6. โรงเรียนสันมะฮอกฟ้า
7. โรงเรียนอนุบาลวาริ
8. โรงเรียนแม่สา
9. โรงเรียนวัดช่างเคียน
10. โรงเรียนแจ่งคูเรือ
11. โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยไผ่
12. โรงเรียนดาราวิทยาลัย
13. โรงเรียนบ้านหมืองแร่
14. โรงเรียนวรานีกุล
15. โรงเรียนบ้านริมใต้

กลุ่มประชากรในชั้นขยายผล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด จากผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนจากโรงเรียนที่สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ส่งเข้าเรียนร่วมตั้งแต่ปี 2541-2546 จำนวน 30 โรงเรียนเพื่อร่วมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) รูปแบบการจัดการเรียนร่วมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มาแล้ว ประกอบด้วย

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน
2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน
4. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 4 จำนวน 1 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักในภาคสนาม คือ ผู้บริหารโรงเรียน 15 คน ครูที่เกี่ยวข้อง 43 คน ผู้ปกครอง 22 คน ใน 15 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเชิงลึก คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 คน ผู้ปกครอง 5 คน โดยเลือกจากโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ดี คือ โรงเรียนวัดช่างเคี่ยน และโรงเรียนบ้านแจ่งกู่เรือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ ดังนี้

1. เครื่องมือในการศึกษาเบื้องต้น คือ แบบสอบถามซึ่งเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้กรอประเด็นการถามจากคู่มือการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543 โดยใช้ถามผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามของผู้บริหารและครู แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยระบุ สถานภาพ ข้อมูลสังกัด โรงเรียน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา และประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ด้านสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริม และชุมชนสัมพันธ์

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยระบุ ระดับการศึกษา ประเภทของบุตรที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาและข้อมูลโรงเรียนในสังกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความเห็นของผู้ปกครอง ด้านสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริม และชุมชนสัมพันธ์

2. เครื่องมือในการศึกษาเชิงลึก คือ แนวการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริม และ กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำแนวการสัมภาษณ์ มาจากงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสร้างไว้เมื่อปีพุทธศักราช 2543 แนวการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้มีความครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 ด้านข้างต้นซึ่งประกอบด้วย

2.1 แนวการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร โรงเรียน

2.2 แนวการสัมภาษณ์ ครูประจำชั้น/ครูการศึกษาพิเศษ

2.3 แนวการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

3. เครื่องมือในการศึกษาชั้นขยายผล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูของโรงเรียนเครือข่ายที่มีต่อรูปแบบการจัดการการแบบเรียนร่วม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดย มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือ
2. กำหนดหัวข้อที่จะถามตามประเด็นที่จะศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำข้อแบบสอบถามที่สร้างแล้ว ขอคำแนะนำ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ แก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการศึกษาพิเศษและผู้วิจัยปรับปรุง ข้อบกพร่องของแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นำแบบสอบถามมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้มีความชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีวิธีการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยจัดทำเป็นโครงการเยี่ยมบ้าน โดยได้ ประสานงานกับกลุ่มงานสุขภาพจิตชุมชนสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์และทำหนังสือถึง

ผู้บริหารสถานศึกษา 15 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาภาคสนามได้โรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 2 โรงเรียน ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการกับผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง และนัดการสัมภาษณ์ ตามเวลา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นขยายผล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมดและปรึกษากับผู้อำนวยการสถาบันฯ เพื่อทำหนังสือจากสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ถึงผู้บริหารสถานศึกษา 30 โรงเรียน เพื่อเชิญประชุมสัมมนาและประชาพิจารณ์ในเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์จากศูนย์การศึกษาพิเศษเขต 8 จำนวน 1 คน อาจารย์จากภาควิชาการศึกษาพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 1 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จำนวน 1 คน ศิษยานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2 จำนวน 1 คน และศิษยานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 จำนวน 1 คน เพื่อหาความสอดคล้องของความตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในชุดของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการศึกษาภาคสนาม และนำไปทดลองใช้กับ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ที่ไม่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายเดียวกันกับการทำวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (Percent)
2. การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในเขตจังหวัดเชียงใหม่

สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย (Best อ้างถึงใน วิไลภรณ์ สมศรี, 2542 : 44-45) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.39 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.29 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้การทดสอบนัยสำคัญโดยอาศัยการแจกแจงของที (t-test) โดยใช้การวิเคราะห์โปรแกรม SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สูตร t- Independent

$$\text{สูตร } t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1 + 1}{n_1 n_2} \right\}}}$$

เมื่อ X_1 เป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

X_2 เป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

s_1^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

s_2^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยที่ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อขยายผลการจัดการศึกษา แบบเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย (Best อ้างถึงใน วิไลภรณ์ สมศรี, 2542 : 44-45) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.39 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.29 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. สถิติที่ใช้การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความตรงตามเนื้อหาใช้สูตร ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

IC = ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ